

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 20. Gesta Sociorum apud Guaranos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

lium nobilitatem puritatemque æstimantis, exemplo. Quam naturæ conditionem hæc vice oblita tygris, è medio Indorum Hispanum illum, corrupto per lasciviam sanguine, relicta aliis Indis, sibi laniandum arripuit: volente Cælo, insolito eventum nos docere, eos quavis generosi sanguinis prærogativâ privari, qui infra equum & mulum, quibus non est intellectus, spurcâ libidine se demittunt. Inquirenti verò mihi de hujusmodi tygridis in viliora specie animalia involantis naturæ causa, arrisit eorum opinio, qui asserunt tygrides assuetas crasso animalium cruore, olfactu distinguere & eligere in diversis prædarum generibus sanguinem crassiore, & ab ordinaria esca minùs abhorrentem.

IN Calchaquina valle clarum fuit Christophori Torres facinus, qui in pacificationem duarum factionum intendens, penè mortem reperit intentatam à Casiquio, qui belli causam præbuerat; nec alter se vindicavit, quàm positus genibus ferire volenti pectus nudare: quæ fortitudinis ostentatio valuit ad reprimendam furibundi hominis rabiem, & tollendam dissidiorum occasionem. Nec hinc tacenda Joannis Sampsonis, ejus socii, generositas, qui quamvis timidæ esset naturæ, sequutus impetum animi à Deo agitati, equum, quo vehebatur, hinc inde tantâ fortitudinis ostentatione impulit in Indos, hostiliter amicorum Barbarorum pagum invadentes; ut nimbum sagitarum circum se volantium riserit, & hostes oppido imminentes metu perterrefactos ad fugam novus Sampson adegerit. In primo occursum cecidit Chuchagastanorum Casiquius: reliqua res inter spem & metum stetit, fatentibus numerosissimis hostibus, se unius hominis virtute detentos, ne omnes novi pagi incolas occisione occiderent. Inter has turbas quatuor Socii in duabus sedibus, quamvis quotidiana essent pericula, & tumultuantium hominum penè continui furtores, tantâ animi tranquillitate vivebant, quantam contemptus mortis, perpetua cum Deo familiaritas, & laborum Apostolicorum sitis, ipsis pariebant. Ob soli duritiem exigua planè animarum seges metebatur: aliquot tamen infantium & adulatorum manipuli, dæmoni crepti, Christo consecrati sunt.

GUAICURÆORUM curam habebant Antonius Moranta & Josephus Oregius, qui quantum apud crudelissimam gætém promovere Religionem nitentur, tantum renitebatur repullulans in Barbaris feritas, libido, & belluinæ libertatis amor: itaque pauci admodum ad castra Christi confugere. Josepho tamen Oregio adnitente Guaicuræorum dux, etiam in paganismo Societatis amore clarus, Baptismo ante mortem suscepto, fatis concessit; cui ejus populares avito ritu hoc fermè modo parentavere. Dum Josephus Oregius cadaver ex Christianorum instituto inferret sepulchro, aliorum Barbari inconditis ululatibus omnia complentes, ducis sui insignia, vestes, arcum, redimicula, cæteram denique supellectilem minutim disceptam spargebant in aëra. Uni ex suris copiosum sanguinem sibi eliciebant, alii phanaticâ corporum jactatione ferocem luctum testabantur: equos, canes venaticos, psittacos, quos in usu ac deliciis dux habuerat, superstizioso ritu ad unum omnes mactantes: & indubiè sceminam ejusque filium in aliâ vitâ, uti opinantur, duci suo servituros, crudeliter trucidatos intulissent sepulchro, nî nefandas victimas Oregius autoritate mactari prohibuisset. Defuncto Martino Duce, res ad ejus filium Didacum Franciscum, nostris Sacris initiatum, devoluta fuit, sub quo affulsit aliquantula spes Religionis propagandæ: sed spem frustravit ferocitas Guaicuræorum, avitis moribus egregios Sociorum labores pertinaciter eludentium; quare subsequenter annis pauci admodum adulti expiari se permisere.

AT Guairaniæ res, ob Guairanorum meliorem indolem, procedebat ex voto: magno semper baptizatorum numero, & virtutum incremento. Sexaginta Ethnici, unâ Neophytorum excursione, è sylvis eruti, eodem anno, quo ad oppidum rediit, sunt, ad unum omnes peste afflati, post suscepta sacra obiere. Prædonum armata phalanx, è Brasiliæ finibus effusa, Neophytos nostros vexare cœptans, ab Sociis ostentatione virtutis coercita est. In Divi Ignatii oppidum per vim ingredi

volentibus

CAPUT
XVIII.
De Calcha-
quinis So-
ciis.

Christophori
Torres peri-
culum.

Joannis
Sampsonis
generosum
factum.

Sociorum
virtus.

CAPUT
XIX.
Guaicuræo-
rum dux
baptizatur.

Barbara pa-
rentatio.

CAPUT
XX.
Gesta So-
ciorum apud
Guairanos.

Sylvestres
homines ba-
ptizati.

*Prædones
coërciti.*

*Octingenti
& sexaginta
duo Ethnici
reducti.*

*Mille & tre-
centi bap-
tizati.*

*Item alii
magno nu-
mero.*

*Ducenta fa-
milie redu-
ctæ.*

*Conceptionis
Immaculatæ
templum de-
dicatum.*

**CAPUT
XXI.**
Ludovicus
Valdivia in
Europam
renavigat.

*Ab Rege lau-
datur.*

*Senatoria
dignitatem
venit.*

Ejus patria.

Dotes.

*Linguarum
Indicarum
peritia.*

Mors.

volentibus occurrit Antonius Ruifus, bombardas in se directas ridens, atque asserens se mori posse, sed oves suas lupis rapacibus prodere non posse. Quo dicto prædones perterriti. Inter hæc turbamenta, Josephus Cataldinus, more suo, sylvas immensas prætergressus, è campis octingentos & sexaginta duos Ethnicos ingenti labore reducens, partim ad Sancti Ignatii oppidum, partim Lauretum, post catechesim baptizandos, elusâ prædonum indagine feliciter intulit: præter quos mille trecenta & sexdecim capita, partim adultorum, partim infantium, in iisdem coloniis sacro latice infusa sunt. Ad Paranam, sub curâ sex Sociorum, tria Neophytorum nostrorum oppida magnis accessionibus crescebant. Itapuzæ inductus mos, ut recenter baptizati coronatis flore capitibus ad aram Virginis Sospitricis suæ gratias acturi cum pompâ præcederent. Paranenses Ethnici, aduersi fluminis accollæ, animos Urvaicensium secretis nunciis depravantes, magno obstaculo Religioni Christianæ erant. Rochus tamen Gonfalius inter aduersa eò usque rem ipse solus permovit, ut semestri spatio ducentas familias in Catechumenorum Neophytorum album intulerit. Sed ubi Alfonso Aragonam Neapolitanum, virum summis parem, Socium nactus est, unde quaque se effundens, tantam brevî multitudinem coëgit, ut de ampliori templo condendo ipsi cogitandum fuerit. Confectum templum, ipso Conceptionis Immaculatæ revertente die, Paranensium Neophytorum & Sociorum concursu, quanta potuit celebritate dedicatum est: miserat Provincialis è Tucumania Divæ Tutelaræ imaginem, Ludovici Bergeri è Belgio ante triennium advecti penicillo elaboratam: cujus fama latè pervagata allexit Urvaicenses Ethnicos, ut celebritatem coram spectare vellent: unde factum, ut multi sua nomina Catechumenorum albo traderent.

PER Chilenum regnum quadruplatores in Ludovicum Valdiviam, eo solo nomine, quod innocentes Indos acriter defenderet, tot famosos libellos spargere, & famam ejus adeò turpiter inquinare pergebant, ut Ordinis nostri Primores virum de Christiana Rep. optimè meritum invidiæ subtrahendum, & in Europam revocandum censuerint. Madritum appulso Rex Catholicus pro re bene gesta gratias egit, legesque ab eo conditas in Indorum emolumentum æternas esse sancivit. Insuper tentari voluit, num quâ viâ posset in Senatorum Regionum numerum homo intelligentissimus adscisci: sed Valdivia, recusato antè Episcopatu, longè efficacius senatoriæ dignitati, à statu suo maximè alienæ, se subtrahens, relicta aulâ Vallisoleti concessit. De quo uno cive Granata urbs, magnorum virorum parens, gloriari posset, si Franciscum Suarium, Gasparem Sanchez, & alios præstantes homines, inter sua decora non computaret. Jure ambigas, quo in genere noster Ludovicus excelluerit: nam Theologiam Limæ summa cum laude docuit. Sociis Chilensibus præpositus, fundatione & regimine Collegiorum, aliarumque sedium, prudentiæ artibus inter paucos eminuit. Eloquentiâ adeò singulari fuisse perhibetur, ut Senatoribus Regiis & Regi Catholico admirationi fuerit, atque Historiam suæ Provinciæ & virorum illustrium elegantissimè conscripserit. Si enodandarum conscientiarum artem spectares, facile inter Asceticos Magistros non ultimum locum illi concederes: quæ omnia ornamenta postposuit uni animatum zelo, quo incensus, tribus Indorum linguis, quas callebat, Lexica, Grammaticam, Catechismos, & methodos peccata confitendi, typis mandavit: & insuper tanta quanta sparsim naravimus pro Chilensium Barbarorum patrocinio per tot annos patravit. Nec nocuit summo viro sycophantarum invidia, quæ, ut sit, non minùs quàm tot animi corporisque decora celebritatem ejus nominis intendit. In Hispania sexennio Vallisoleti Theologica studia moderatus est, & exinde in domo professæ conscientiiis regendis scribendisque libris se tradidit, donec sexagesimo tertio post initam Societatem anno, & hujus sæculi quadragesimo-quarto, integrâ famâ fatis concederet. In Onietenſi Collegio in ultima senectute votum vovit Domino de repetenda India, si per Superiores & vires liceret.